

Czym są guzki i obrzęki tarczycy?

Obrzęk szyi spowodowany powiększeniem gruczołu tarczycy zwany jest wolem tarczycy. Guzki to grudki na gruczole tarczycy. Większość z nich jest niegroźna, ale w momencie wykrycia guzka lub obrzęku należy natychmiast udać się do lekarza.

Jakie są główne przyczyny powiększenia się gruczołu tarczycowego?

Główna przyczyna nie jest znana, ale guzki i powiększenie tarczycy częściej występują u kobiet niż u mężczyzn, a częstotliwość ich występowania rośnie wraz z wiekiem.

Powiększenie tarczycy często pojawia się u kobiet w trakcie ciąży.

Jeśli zauważysz u siebie guzek lub obrzęk na szyi, jak najszybciej udaj się do lekarza. Lekarz zbada obrzęk i, jeśli to konieczne, skieruje Cię do poradni specjalistycznej. Większość guzków i obrzęków jest niegroźna, ale zawsze dobrze jest niezwłocznie je zbadać na wypadek, gdyby zmiany miały rzadki charakter rakowy.

Jakie są główne rodzaje guzków i obrzęków tarczycy?

Najczęstszymi rodzajami są:

- **Pojedynczy guzek tarczycy**

Pojedyncze guzki tarczycy zazwyczaj są łagodne i bardzo często można je pozostawić bez leczenia. Jeśli na podstawie wyników badań nie da się wykluczyć raka, zwykle zalecana jest operacja. Jeśli guzek jest „gorący” (tzn. produkuje zbyt dużo hormonu tarczycy), może być leczony farmakologicznie, jodem radioaktywnym lub czasami operacyjnie.

- **Mnogie guzki tarczycy (wole wieloguzkowe)**

Wole wieloguzkowe występuje często i zazwyczaj operacja nie jest wymagana, chyba że powoduje problemy z przełykaniem oraz/lub oddychaniem, lub z powodu niekorzystnego wyglądu wola. Jeśli gruczoł tarczycy gwałtownie się powiększa lub jeden albo więcej guzków budzi wątpliwości w wyniku przeprowadzonych badań, wówczas zalecona może zostać operacja.

- **Rozlane wole**

Stan ten często powodowany jest autoimmunologicznymi chorobami tarczycy, takimi jak zapalenie tarczycy Hashimoto czy choroba Gravesa-Basedowa oraz może być związany z nadczynnością lub niedoczynnością tarczycy.

- **Wole zamostkowe**

Czasem wole wieloguzkowe rozrasta się w dół i sięga za mostek w klatce piersiowej. Może ono zwęzać lub uciskać tchawicę, duże żyły biegnące w szyi oraz/lub przełyk, co wynika z jego umiejscowienia w ograniczonej przestrzeni otoczonej kośćmi. W tej sytuacji można rozważyć operację. W większości przypadków wole zamostkowe rozwija się wolno przez wiele lat.

Wyróżniamy następujące typy guzków tarczycy:

- **Guzki koloidowe i hiperplastyczne**

Są to guzki łagodne, które mogą występować pojedynczo lub w wolu wieloguzkowym. Zazwyczaj można je poddać obserwacji bez potrzeby przeprowadzania operacji.

- **Gruczolak tarczycy**

Również jest to guzek łagodny, jednak trudniej odróżnić go od raka w badaniu USG lub biopsji. Dlatego też zazwyczaj usuwany jest chirurgicznie, aby jego łagodną naturę można było potwierdzić dokładnym badaniem mikroskopowym.

- **Torbiel tarczycy**

Jest to obrzęk wypełniony płynem, którego leczenie polega na usunięciu płynu przy użyciu igły (cienkoigłowa biopsja aspiracyjna). Jeśli zabieg ten się nie powiedzie, można rozważyć wykonanie operacji.

- **Rak tarczycy**

Rak tarczycy jest rzadki i w wysokim stopniu uleczalny. W przypadku raka tarczycy stosuje się leczenie chirurgiczne, które polega na usunięciu większości lub całości gruczołu tarczycy, po czym w niektórych przypadkach stosowana jest ablacja jodem radioaktywnym. Konieczne może być przyjmowanie lewotyroksyny (syntetycznego hormonu tarczycy) w nieznacznie większej dawce, co pomoże zastąpić naturalną produkcję hormonu tarczycy oraz powstrzyma nawrót nowotworu.

Jakie są typowe badania przeprowadzane w celu oceny guzków i obrzęków tarczycy?

Istnieje szereg badań, które można przeprowadzić, aby znaleźć przyczynę pojawienia się problemów z tarczycą. Obejmują one:

- **Badanie krwi** - badanie to przeprowadzane jest zazwyczaj w pierwszej kolejności, a jego celem jest stwierdzenie, czy nie cierpisz na nadczynność lub niedoczynność tarczycy.
- **Badanie USG** - jest bezbolesne i polega na wykorzystaniu fal dźwiękowych z głowicy, w celu zbadania struktury tarczycy. Umożliwia ustalenie ilości i wielkości guzków na tarczycy oraz może dostarczyć ważnych informacji przydanych w ocenie prawdopodobieństwa, czy guzek jest łagodny czy złośliwy.
- **Cienkoigłowa cytologia aspiracyjna (FNAC)** - wybrane komórki usuwane są z guzka tarczycy przy użyciu cienkiej igły. Następnie komórki badane są pod mikroskopem. Choć może pojawić się pewien dyskomfort, zabieg ten jest zwykle dość szybki.
- **Zdjęcia rentgenowskie** - tomografia komputerowa (specjalny rodzaj zdjęcia rentgenowskiego) może zostać wykonana w celu ustalenia pozycji wola zamostkowego w stosunku do tchawicy i przełyku.
- **Scyntygrafia** - to rodzaj prześwietlenia, które bada wielkość, kształt i pozycję tarczycy oraz wykrywa obszary nadczynności („gorące”) i niedoczynności („zimne”) tarczycy.

Na czym polega leczenie?

Jeśli żaden z wyników badań nie jest niepokojący, a guzek lub obrzęk tarczycy nie powoduje żadnych problemów, leczenie może okazać się niepotrzebne. Czasami wielkość guzka może być monitorowana kolejnymi badaniami kontrolnymi. W niektórych przypadkach lekarz może zalecić jedną lub kilka spośród następujących metod:

- **Operacja**

- **Jod radioaktywny**
- **Leki przeciwarczycowe**
- **Tabletki lewotyroksyny**

Kilka ważnych punktów...

- Każdy wykryty guzek lub obrzęk powinien zostać niezwłocznie zbadany
- Guzki i obrzęki w większości nie są złośliwe
- Większość przypadków raka tarczycy jest uleczalna
- Leczenie któregośkolwiek z powyższych stanów może obejmować jedną lub kilka spośród następujących metod: operacja, jod radioaktywny, kuracja lekami przeciwarczycowymi lub tabletki lewotyroksyny
- Dowiedz się u swojego lekarza, czy przysługuje Ci prawo do otrzymania darmowych leków

Problemy z tarczycą często są dziedziczne. Jeśli członkowie rodziny nie czują się dobrze, powinni omówić konieczność przeprowadzania badań na tarczycę ze swoim lekarzem pierwszego kontaktu.

Jeśli masz pytania lub wątpliwości dotyczące zaburzeń tarczycy, porozmawiaj ze swoim lekarzem ogólnym lub specjalistą, którzy są najlepszym źródłem informacji. W celu uzyskania dalszych informacji i wsparcia lub jeśli masz jakiegokolwiek uwagi dot. informacji zawartych w niniejszej ulotce, możesz również skontaktować się z Brytyjską Fundacją Tarczycy.

Brytyjska Fundacja Tarczycy (The British Thyroid Foundation)

www.btf-thyroid.org

info@btf-thyroid.org

tel.: 01423810093

Brytyjska Fundacja Tarczycy jest zarejestrowaną organizacją charytatywną: Anglia i Walia nr 1006391, Szkocja SC046037

Zatwierdzona przez:

Brytyjskie Stowarzyszenie Tarczycy (The British Thyroid Association) — specjaliści medyczni promujący najwyższe standardy opieki zdrowotnej i badań medycznych

www.british-thyroid-association.org

Brytyjskie Stowarzyszenie Chirurgów Endokrynologów i Tarczycy (The British Association of Endocrine and Thyroid Surgeons) — grono przedstawicieli brytyjskich chirurgów specjalizujących się w zakresie chirurgii gruczołów endokrynnych (tarczycy, przytarczyc i nadnerczy)

www.baets.org.uk

Pierwsze wydanie: 2008

Aktualizacja: 2011, 2015, 2018

© 2018 BRITISH THYROID FOUNDATION